

Bertold Bretholz

Život

- Bertold Bretholz, PhDr., byl německo-český historik, editor a archivář.
- Narodil se 9. července 1862 v Příboře a zemřel 27. listopadu 1936 v Brně.
- Studoval na gymnáziu v Bílsku a po maturitě šel studovat historii na univerzitu do Vídně.
- Po studiu oboru filosofie, historie a práv na vídeňské univerzitě strávil další dva roky v Institutu pro rakouský dějezpýt.
- Na doporučení Theodora von Sickela se roku 1892 stal moravským zemským historiografem a o tři roky později nastoupil do městského archivu v Brně.
- Roku 1897 odešel do Moravského zemského archivu, který se pod jeho vedením v letech 1909–1926 změnil v centrální archivní pracoviště celé Moravy.
- Bretholz byl jazykově nadaný, uměl latinu, řečtinu, hovořil francouzsky, italsky a anglicky, česky.
- Od roku 1905 pracoval jako člen Komise pro novější rakouské dějiny a o dva roky později se stal řádným členem rakouské archivní rady.
- Věnoval se také pedagogické činnosti, od roku 1909 přednášel dějiny a pomocné vědy historické na brněnské německé technice. Nejprve jako honorární a posléze jako mimořádný profesor.
- Roku 1914 byl zvolen za korespondenčního člena Akademie věd ve Vídni.
- V zemském archivu pracoval v převážně jazykově českém prostředí, které mu příliš nevyhovovalo. Především po vzniku samostatného Československa se snažil najít uplatnění jinde. Jedním z jeho prvních cílů byla profesura na univerzitě v Berlíně, jeho židovský původ byl pravděpodobně překážkou.
- Ve 20. letech, uvažoval i o profesuře na Německé univerzitě v Praze, zde mu ale výrazně uškodila jeho teorie o kontinuálním osídlení českého území německým elementem, kterou pražská německá historiografie odmítala.
- Po roce 1933 Bretholze zasáhl vývoj Německa, a proto není vyloučeno, že 27. listopadu 1936 zvolil dobrovolnou smrt.

Dílo

Ve své práci navazoval na českoněmeckého historika Adolfa Bachmanna – přebírá jeho protičeskou orientaci.

Začal vydávat *Dějiny Moravy (česky a německy, I.-II., 1893 a 1895)*, dospěl zde ke konci 12. století. Objevil Bočkovy padělký (CDM), podal kritický výklad, nedoplnil však všechny chybějící kusy z předcházejících svazků k úplnosti.

Mezi jeho hlavní práce patří pokračování v **edici moravského Codexu (XIV. a XV., 1903)**. CDM XIV. spadá do období 1408-1411, v CDM XV. jsou dodatky v období 1207-1408. Oba svazky mají **velmi vysokou kvalitu**.

Vydal prameny k dějinám obležení Brna Švédy ke konci třicetileté války.

Napsal příručku *Lateinische Paleographie*, 1906.

Spolek pro dějiny Němců v Čechách ho vyzval, aby sepsal dějiny Čech a Moravy, v nichž by reagoval na Palackého pojetí dějin. Vyšly roku 1912 jako *Geschichte Böhmens und Mährens bis zum Aussterben der Přemysliden 1306*.

Rozvinul zde názor o nepřetržitosti germánského, markomanského, osídlení Čech i po příchodu Slovanů a o trvalém českoněmeckém charakteru českých zemí. Po vzniku československého státu rozvedl teorii, aby podpořil historickými argumenty autonomistické nároky německé menšiny. Učinil tak v *Geschichte Böhmens und Mährens I., Das Vorwalten des Deutschtums bis 1419, II. Hussitentum und Adelherrschaft bis 1620, III. Dreissigjähriger Krieg und Wiederaufbau. Bis 1792 (1921-1925)*. Dále pokračoval v nedokončených Dějinách Brachmannových, které odvedl do doby císaře Maxmiliána II. (*Neuere Geschichte Böhmens*, 1920).

Výrazně se pak jeho práce projevila v **edici Kosmovy kroniky v Monumenta Germaniae Historica (1923)**, vytvořil **dosud nejkvalitnější vydání**.

Edice materiálu pro středověké dějiny moravských židů a vylíčení jejich osudů v *Geschichte der Juden in Mähren im Mittelalter I.*, 1934; *Quellen zur Geschichte der Juden in Mähren von 11. bis 15. Jahrhundert*, (1935).

Bretholz se také zajímal o minulost města Brna. Ke starší monografii o Brnu z roku 1911, přibyl souhrn prací o brněnské minulosti od pravěku do roku 1948, který byl vydán po jeho smrti. (*Brünn. Geschichte und Kultur*, 1938).

Edice

Cosmae Pragensis Chronica Bohemorum. Ed. B. Bretholz. MGH Scriptorum rerum Germanicarum, Nova series II. München 1923.

Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae. XIV. (1408-1411). Ed. Bertold Bretholz. Brno 1903.

Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae. XV. (dodatky 1207–1408). Ed. Bertold Bretholz. Brno 1903.

Dílo

- *Geschichte Mährens, Dějiny Moravy (I.-II., 1893 a 1895)*
- *Lateinische Paleographie* (1906)
- *Brünns Stadtbilder*, (1898)
- *Geschichte der Stadt Brünn, Dějiny města Brna* (1911)
- *Geschichte Böhmens und Mährens bis zum Aussterben der Přemysliden*, (1912)
- *Geschichte Böhmens und Mährens*, 4 Bände, 1921–1925
- *Neuere Geschichte Böhmens*, (1920)
- *Geschichte der Juden in Mähren im Mittelalter*, (1934)
- *Quellen zur Geschichte der Juden in Mähren vom XI. bis zum XV. Jahrhundert*, (1935)
- *Brünn. Geschichte und Kultur*, 1938

Literatura

KUTNAR, František; MAREK, Jaroslav. *Přehledné dějiny českého a slovenského dějepisectví: Od počátku národní kultury až do sklonku třicátých let 20. století*. 2. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. ISBN 80-7106-252-9. S. 657–677. Dále jen Kutnar – Marek (1997).

TOMEŠ, Josef, a kol. *Český biografický slovník XX. století: I. díl: A–J*. Praha ; Litomyšl : Paseka ; Petr Meissner, 1999. 634 s. ISBN 80-7185-245-7. S. 138.

VOŠAHLÍKOVÁ, Pavla, a kol. *Biografický slovník českých zemí: 7. sešit: Bra–Brum*. Praha: Libri, 2007. 110–224 s. ISBN 978-80-7277-248-3. S. 172–173.